

3. Zložen stavek, kjer sta dva povedka, predmet pa isti v obeh stavkih:
a) Surovež je ženo ne le pretepel, temveč tudi okradel. b) Surovež žene ni le pretepel, temveč tudi okradel.

Ta primer je prav poučen, ker nam kaže, kako nastajajo take eliptične oblike. Pravi pomen takega stavka je (logično) trdilen, kakor ga izraža primer a). Če ga hočemo povedati nikalno, moremo postaviti nikalnico »ni« samo pred besedico »le«. Ko bi rekli »Surovež žene ni pretepel«, bi trdili nekaj nasprotnega resnici, saj jo je pretepel, kakor kaže trdilna oblika stavka. Neko navidezno, slovniško nasprotje lahko ustvarimo v nikalnem stavku le med »le« in »temveč tudi«: ni le pretepel, temveč tudi okradel.

Kaže pa ta zgled neko posebnost: predmet je za čudo v roditelju, čeprav bi po doslej splošno veljavnem pravilu pričakovali tožilnik, saj stoji nikalnica pred besedico »le«, ne pred povedkom. Kako to? Edino razlago nam utegne dati sledeče umovanje: predmet stoji *pred* nikalnico in mora biti v roditelju, ker v prvem delu stavka — preden pridemo tako daleč, da bi videli, katera beseda bo sledila za nikalnico »ni« (bo slovniško zanikana) — ne moremo vedeti, ali bo res zanikan povedek ali ne; ne moremo pa tudi ugibati ali čakati, zato postavimo predmet pač v roditelju. Kako fiktivno je v resnici zanikovanje v takem stavku, kaže drugi, eliptični stavek, če si ga izpopolnimo: temveč jo je tudi okradel. Ima torej trdilno obliko, čeprav imata oba stavka skupaj nikalnico »ni«. Zato je s tem primerom precej tako kot s primerom 1b) — je nepravilen, vendar je toliko priročen, da ga bodo ljudje nedvomno spet in spet uporabljali in bi ga ne bilo pametno prepovedovati.

Jože Lokar

O ISTEM POGlavJU STAVČNE NEGACIJE

Gradišnikova obravnava nikalnice in njenih pravic v veččlenskem vezniku *ne le ... ampak tudi* je vsekakor upoštevanja vredna, vendar do konca stvari ni rešila. Mislim, da ne smemo preveč zidati na neskladnost med logiko in slovnico. Logika preiskuje dosledno miselno izpeljavo in izražanje, slovnica pa izhaja iz jezikovne dejanske oblike in išče v nji misel; pot je torej natančno obrnjena: logika izhaja od misli na izraz, slovnica od izraza na misel. V resnici bi ne smelo biti nesoglasja, sicer bi bil jezik kaj slabo izrazilo; dejansko pa vendarle marsikdaj zaškriplje, kadar stopa trda peta logike po jezikovnih tvorbah, prav kakor prehitro, pretežno ali prenerodno jezikovno vozilo posname logiki marsikak oster ovinek. Zadeva jezikoslovja in sintakse je, da taka nesoglasja analizira, logiki ostri njene dosledne črte, jeziku pa vendarle gladi izraz, da laže in bolje vozi. Prav gotovo je, da ob ustvarjanju novih izraznih sredstev človek zmeraj skuša kar najbolje ustreči misli, njeni zakonitosti, torej logiki, ker bo samo tako tudi najbolje dosegel namen izražanja: kar najboljše razumevanje. Toda utrži izrazi počasi zastarajo, premakne se jim pomen, s tem se izgubi pravi čut za njihov prvotni smisel, začnejo se napačne zveze, ki prvotni logiki ne ustrezajo več. Gradišnik je mnenja, da se je pri preiskovanju veznika *ne le ... ampak tudi* nekaj podobnega zgodilo tudi Brezniku. Poglejmo, kako je s to stvarjo!

Najprej si moramo na jasno, kaj nikalnica zanika. Začnimo pri povedku, ki je duša stavka. V stavkih *Sosed kupuje — Sosed ne kupuje* je popolnoma jasno, da nikalnica *ne* zanika (in sicer slovnično in logično!) dejanje trdilnega stavka. Če rečem: *Sosed kupuje, toda ne prodaja*, sem postavil v nasprotje dve dejanji, pozitivno proti negativnemu. Lahko bi rekel tudi: *Sosed le (samó) kupuje, prodaja pa ne*. Če bi mi kdo postavil vprašanje *Ali sosed le (samo) kupuje ali tudi prodaja?* pa bi rad poudaril, da dela oboje, bom zanikal tisti *le (samó)* in protivno dostavil, da *tudi* prodaja, torej: *Sosed ne le (samó) kupuje, ampak (temveč, marveč) tudi prodaja*. Kakšne so torej vloge sestavnih delov veččlenskega veznika? Najprej *le* dejanje omejuje in izključuje vsako drugo dejanje: *le (samó) kupuje*; ne dopušča torej nobenega dodajanja s kakim *tudi*. Če hočem, da tako dodajanje v nasprotju z izključnostjo členka *le (samo)* postane mogoče, moram izključnost razvezati; jezik, se pravi slovnica, je to storil z nikalnico *ne*, ki je vzela členku *le (samo)* njegovo izključnost ter tako omogočila kljub (protivnost!) njej možnost dodajanja; to opravi členek *tudi*.*

Da ta *ne* ne meri na glagolsko dejanje v celoti, nam dokazuje resnica, da moram postaviti posebno nikalnico za povedek obeh stavkov, če hočem zanikati oboje, torej: *Sosed ne le ne kupuje, temveč tudi ne prodaja*. Tukaj se ne bo nihče spozabil in v prvem stavku izpustil katerega obeh *ne*, češ da eden zadošča. Tu se slovnica in logika kar dobro ujemata. To pa menda dosti jasno dokazuje, da *ne* pred *le* prav nič ne zadeva glagola (povedka), marveč meri samo na tisti izključujoči *le (samo)*. Če postavimo stavek v pretekli čas, se tam zgodi nekaj čisto slovničnega, kar pa včasih utegne segati tudi v logiko, kot bomo videli: *Sosed je ne le kupoval, temveč tudi prodajal*. V tej obliki je vse v redu, ker je pripada obema stavkoma. Toda pogosto se zgodi — in čisto razumljivo in na videz upravičeno — da slovnično tudi v takih primerih strnemo *je + ne* v *ni*, torej: *Sosed ni le kupoval, temveč tudi prodajal*. Zdaj *ni* ni skupen obema stavkoma, marveč oddaja naprej (po logični poti) samo *je*; ker pa je to slovnično nedosledno, si marsikdaj v takih stavkih pomagamo tudi s ponovitvijo *je* v drugem stavku: *Sosed ni le prodajal, temveč je tudi kupoval*. Te oblike stavka pa v celoti ne morem zanikati kakor prejšnjo, razstaviti moram zopet tisti *ni* v *je + ne* in dodati stavčno negacijo *ne*, ki se potem združi z *je* v *ni*: *Sosed ne le ni kupoval, temveč tudi ne prodajal*.

Ker s tako slovnično združitvijo povedkovega pomožnika *je* z nikalnico *ne* iz veččlenskega veznika *ne le* dobi *ni* nenadoma podobo stavčne nikalnice in z njo njeno moč na druge stavčne člene, se začno trenja med slovnico in logiko. Vendar stvar nikakor ni samo slovnična. Vemo, da sega tudi v logiko. Kako? *Ali te še zob boli? Ne več*. V tem odgovoru je jasno povzeto bistvo misli: nikalnica in *več*; če bi to izrazili s celim stavkom, bi rekli: *Zob me ne boli več*, ne pa: *Zob me boli ne več*. Očitno nikalnica meri na *več*, in vendar ga v stavku zanikamo preko glagola; nikalnice torej ne stavimo zmeraj pred *več*. Ali: *Kod je hodil? Ne posebno daleč*. S tem odgovorom ne tajim, da je hodil, marveč: *Hodil je ne posebno daleč*. V slovnici se spet stakneta nikalnica *ne*, ki meri na prislovno določilo, in glagolski pomožnik *je* v *ni*, da dobimo slovnično obliko: *Ni hodil posebno daleč*, kjer se na prvi pogled zdi, kakor da je zanikano

* Da ne bo nesoglasij; členek mi pomeni tu vse izraze, ki so v jeziku samo izrazila (mots d'outil) za različno vezanje, se uporabljajo v različnih vlogah, pa nimajo svojega stvarnega pomena sami v sebi; ta pojem je zelo širok, pa je včasih kar potreben in koristen, ker se tako ognemo različnim poimenovanjem, da mi je isti izraz zdaj veznik, zdaj prislov, zdaj členek v ožjem pomenu besede.

sámo dejanje hoje v preteklosti; to pa ni res, zanikano je samó z omejitvijo krajevnega določila *posebno daleč*. Po taki poti so se ustvarile v logiki in slovnici posebne oblike nasprotja, kontradikcije in kontrarnosti, kakor jih imamo v primerih: *ni srečen — je ne-srečen, ni daleč — je ne-daleč, ni popoln — je ne-popoln* itd. Tukaj slovnica tako malo loči drobne pomenske odtenke, da je te ostre ovinke misli posnela in jih skoraj enači, tisti *ne* pa je največkrat kar strnila z zanikanim pojmom samim v novo besedo. Zato je tudi razumljivo, da nam je prav posebno huda nikalnica *ni*, po vplivni moči hujša od *ne*. V jeziku zlepa kdo ne bo ločil *Hodil je ne posebno daleč od Ni hodil posebno daleč*, oster logik pa bo iskal pomenskega razločka in ga včasih tudi dosti jasno našel. Toliko o nikalnici v logiki in slovnici, da bomo naprej vedeli, kaj je področje ene, kaj področje druge: logika izhaja od misli in jo hoče do konca natančno opredeliti in izraziti, nedvoumno, na en sam jasen način; slovnica pa si je ustvarila svoje oblikovno izrazne kategorije in tehniko, v katere poskuša razvrščati miselne izsledke; zato pa kdaj prileti misel na Prokrustovo posteljo.

Poskusimo zdaj po teh uvodnih mislih pregledati Gradišnikove tri stavčne oblike v zvezi z veznikom *ne le (samo) ... ampak (temveč, marveč) tudi*. Gradišnik postavlja tri vrste stavkov: 1. stavke, kjer sta si v antitezi predmeta obeh stavkov, zato je skupen povedek in se v drugem stavku ne ponavlja; porek je torej eliptičen; 2. stavke, v katerih sta si v nasprotju stavka s samostojnim povedkom in predmetom; 3. stavke, v katerih sta si v nasprotju samo povedka obeh stavkov, skupen pa je predmet. Ker je povedek duša stavka, bom začel z Gradišnikovo tretjo skupino.

1. Zaradi lažjega razumevanja bom jemal kar se dá preproste zglede.

a) Sosed je gozdove ne le kupoval, temveč tudi prodajal.

Sosed gozdove ne le kupuje, temveč tudi prodaja.

b) Sosed gozdov ni le kupoval, temveč tudi prodajal.

c) Sosed gozdov ne le ni kupoval, temveč tudi ne prodajal.

Sosed gozdov ne le ne kupuje, marveč tudi ne prodaja.

Če pogledamo natančneje te tri dvojice, se nam pokaže čudna nedoslednost, da je pod b) stavek z roditeljskim mogoč samo v preteklem času, ne pa tudi v sedanjem. Zakaj tako? Menim, da zato, ker se je tisti *ne* spremenil v *ni* in s svojo nikalno močjo iz oblike segel tudi na predmet, naj bo to logično še tako malo upravičeno. To je moč slovnice oblike, ki včasih seže preko dovoljenih mejá logike. V sedanjem času te oblike ni. Vsekakor na to posebnost še nihče ni opozoril. Pri tretji dvojici pod c) jasno vidimo, s kakšno nedvoumnostjo in samoumevnostjo zanikani povedek potegne roditelj za seboj v preteklem in sedanjem času. To je zame močan razlog, da *ne le kupoval* čutim kot pozitiven izraz, kar zadeva povedek, medtem ko mi je *ni le kupoval* res zanikani povedek z vsemi nasledki. Vsekakor pa mi je oblika pod a) za pretekli čas bolj všeč kakor pod b), saj zanjo govorita tako zanikana oblika pod c), ki more izhajati samo iz oblike pod a), ne pa iz oblike pod b), kakor tudi nemogoč vzporedni slovnčni izraz v sedanjem času. Slabost oblike pod b) torej ni le logična, marveč tudi slovnčna.

2. Poglejmo zdaj drugo vrsto stavkov s predmetoma v opoziciji, to je Gradišnikova prva vrsta. Ostal bom kar se dá blizu prejšnjega primera.

a) Sosed je prodajal ne le gozdove, temveč tudi vrtove.

Sosed prodaja ne le gozdove, temveč tudi vrtove.

b) Sosed ni prodajal le gozdov, temveč tudi vrtove.

(Sosed ne prodaja le gozdov, temveč tudi vrtove.)

c) Sosed ni prodajal ne gozdov ne vrtov.

Sosed ne prodaja ne gozdov ne vrtov.

V tej vrsti stavkov se nam pokaže zanimivo razmerje med zanikanim (naj bo tudi samo slovnično!) povedkom in predmetom. Če rečem: *Sosed prodaja gozdove*, bom stavek zanikal: *Sosed ne prodaja gozdov*. Nikalnica *ne* seže tako daleč, kakor določa predmet, nanaša se samo na dejanje v zvezi s predmetom. Lahko ta predmet postavim v nasprotje z drugim predmetom, n. pr. *vrt*: *Sosed ne prodaja gozdov, temveč vrtove*; v tej antitezi je skupen povedek *prodaja*, v zvezi s predmetom *gozdove* je negativen, v zvezi s predmetom *vrtove* je pozitiven; po logiki je torej dejanje pozitivno, toda omejeno: *prodaja*, toda *ne gozdov*, marveč *vrtove*. Po slovnicu pa je dejanje zanikano samo v zvezi s predmetom. Če torej vzamemo ostro po logiki, bi nikalnica merila samo na predmet v taki opoziciji in bi (po Gradišnikovem) morala stati pred njim; in vendar ne stoji, marveč zanika predmet po glagolu. Vendar pa smiselno pozitivnost povedka čutimo, ker bi sicer v drugem delu (poreku) povedek ponovili v pozitivni obliki: *Sosed ne prodaja gozdov, temveč (prodaja) vrtove*, ali še bolj upravičeno v preteklem času: *Sosed ni prodajal gozdov, temveč (je prodajal) vrtove*. To bi bilo prešolsko in se zato jezik taki dolgoveznosti ogne z logičnim preskokom ali prenosom nikalnice samo na opozicijo: *ne gozdov — marveč vrtove*. Kakor hitro pa se v poreku prikaže tisti izključevalni *le* in razvezni *ne*, je v poreku upravičeno dodajanje s *tudi*: *Sosed prodaja ne le gozdove, marveč tudi vrtove*. V tej obliki je povedek *prodaja* v pozitivni obliki tudi slovnično obema deloma skupen. Pove mi tako nedvoumno, da je naprodaj oboje, ne glede na to, ali vsako zase ali oboje skupaj. Če pa bi rekel: *Sosed ne prodaja gozdov sámih* (kar je blizu enako: *sámó gozdov*), *ampak tudi vrtove*, tedaj je predmet nekoliko spremenjen in bi mu v drugem delu bolj ustrezala antiteza: *temveč z vrtovi vred*; to se pravi gozd sám zase ni naprodaj, skupaj z vrtom pa je. Zato roditelji v stavkih pod b), zlasti če stoji namesto *le* enakovredni *sámó*, lahko spremenijo pomen prvega stavka.

Če po vsem tem poskušam določiti praktično pisavo, bi rekel, da se je Breznik odločal ne toliko (= se ni odločal toliko) po logiki kolikor po slovnično poglobljenem poznanju takega izražanja, ki se v nastanku krije z logiko. Kadar človek to spozna, potem med dvema slovniškima oblika, katerih ena odlično ustreza misli, druga pa je ohlapna, izbere pač prvo; kdor pa v prvi ne vidi prave miselne doslednosti (logike), ta bo obvisel na slovniški zunanji podobi in se ravnal po njenem mehaničnem ustroju, ker je tako lažje in na videz »pravilneje«. Tako je tudi razumeti premike v jezikovnih priročnikih (slovnica in SP), da so se slednjič 1950 po Župančičevem predlogu v tej zadevi odločili za široko pot poenostavitve: kadar je povedek oblikovno zanikan, stoji ustrezeni tožilniški predmet v roditeljski. Župančič sam je imel tanko uho; toda vedel je, da pretanko brušena ost slabo služi pri pisanju po grobem papirju. S tem pa seveda ni rečeno, da poleg te široke splošne poti ne sme kdo uporabljati ožje, napornejše. Plezalci iščejo zmeraj novih smeri.

3. Poglejmo zdaj še tretjo, Gradišnikovo drugo skupino. Sicer ne vem prav, zakaj je potrebna, ker nam prejšnji dve že podajata obe skrajnosti in je ta le nekaka sinteza obeh. Gre za stavke, v katerih sta si v nekaki opoziciji dva stavka vsak s svojim povedkom in predmetom. Ob stavku: *Sin je ne samo zapravil hišo, temveč pognal tudi denar* sta se sporekla Gradišnik in urednik zaradi antiteze. Gradišnik je trdil, da sta si tu v opoziciji povedka, urednik pa, da sta si v nasprotju predmeta. Že ta prepir med dvema glavama,

ki jezikovno obe bistro mislita in čutita, kaže neizrazitost teh primerov. Če bi bil postavljen za razsodnika v prepiru, bi rekel, da ima urednik bolj prav; to je čutil Gradišnik sam, ko je v poreku postavil tisti dodajni *tudi* pred *denar*. Pri takih dvoglavih stavkih je opozicija dobra le tedaj, kadar povedek in ustrezni predmet tvorita pomensko enoto in sta kot taka v opoziciji med seboj, v tem primeru *hišo zapravit* — *denár pognal*. To je torej tretja misel, da bo stališče slovničarjev enotnejše. Ko bi ne bilo tako, potem tretje skupine sploh ni treba, ker stavke lahko potlačimo v prvo ali drugo, kakor je pač nasprotje in poudarek *samo* na povedku ali na predmetu. Nastavimo opozicijo *denár zapravit* — *hišo prodati*; v tej zvezi sta si predmet in glagol nekako enako močna, čeprav je res, da v takih skupinah nosi smiselni poudarek predmet, ker glagolsko dejanje veže, omejuje le nase. Seveda bi bil mogoč drugačen premik poudarkov; če bi prej ugotovili: *Oče je sinu zapustil denar in hišo. Sin je denar zapravit, hišo pa prodal*, tedaj je smiselni poudarek res na povedkih, nista si pa v opoziciji, tudi slovnični ne. Če zapišem stavek: *Sin je ne samo zapravit hišo, temveč pognal tudi denar*, kakor ima zapisan stavek Gradišnik, nosi antitečni poudarek predmet *hišo — denár*; to razbiramo po besednem redu in poudarku, ki tukaj pade na konec *hišo*, v poreku pa poudarek na *denár* terja še *tudi*. Če imamo pa nasprotje med obema stavkoma kot celoto, mora stati po mojem ušesu predmet pred povedkom, toda nosi močnejši poudarek, ker je glagolski pomen določujoči člen, torej *denár pognal — hišo prodal*. Poskusimo torej z različnimi oblikami:

- a) Sin je ne le denár pognal, temveč tudi hišo prodal.
 Sin ne le denár poganja, temveč tudi hišo prodaja.
 b) Sin ni le denár(ja) pognal, temveč tudi hišo prodal.

Če torej hočem ohraniti skupino predmet + povedek trdno skupaj, kakor terja zgornja volja, da ju postavljam v opozicijo kot pomensko enoto, potem se mi tukaj pokaže ista težava, kakor smo jo srečali v prvi skupini, da namreč v sedanjem času — vsaj po mojem čutu — ne morem postaviti roditelja, medtem ko je v preteklem času *ni* toliko močnejši, da potegne ali utegne potegniti predmet za seboj v roditelja. Kako neki bi sin naše grdo obrekovanje popravil z uradnim popravkom? Poskusimo dognati. Stopnjevanje mora zdaj iti v nasprotni smeri, torej:

- c) Sin ne le ni hiše prodal, temveč tudi ne denárja pognal.
 Sin ne le ne prodaja hiše, temveč tudi ne poganja denárja.

Zanimivo! Stavčna nikalnica *ne* hoče biti neposredno pri jedru povedka, pri njegovi osebni obliki; zato je v preteklem času lahko ostala pri *je* in se z njim strnila v *ni* pred strnjeno skupino predmet + deležnik (ki nosi pomensko težo povedka) in je ostala pomenska enota trdno združena. V sedanjem času pa ne tako. Tu mora povedek stopiti pred predmet, da se lahko združi z njim nikalnica *ne*; pomenska enota se s tem ni razbila, nasprotno, razbila bi se, če bi postavil *ne* za predmet: *Sin ne le hiše ne prodája, marveč tudi denarja ne poganja*; pri tem je poudarek potegnjen na povedek.

- č) Sin ni pognal le denarja, temveč prodal tudi hišo.
 Sin ne poganja le denarja, temveč prodaja tudi hišo.

V tej obliki, ki se temu zgledu zaradi pomena slabo prilega, smo nekako na isti stopnji, kakor smo jo prej srečali pri analizi stavka: *Sosed ne prodaja samó gozdov* (= *gozdov sámih*), *ampak tudi vrtóve* (= *ampak z vrtovi vred*); zakaj tukaj *le* in *tudi* poudarjata predmeta v opoziciji, poleg tega pa še zadnje mesto v proreku in poreku. V tej obliki torej sodi pod 2, ne pod 3.

V čem sva si torej z Gradišnikom edina in v čem se razhajava? Edina sva si glede na tožilnik v tukajšnjem 3a) in pri Gradišniku 2a), ne pa v stavi besed pri predmetu + povedku; zame je pomenska skupina *hišo prodati*, za Gradišnika *zapraviti hišo*. Zato bi rekel dalje, da b) ni tako redek primer v govoru in pisavi in ne tako neroden, kakor meni Gradišnik, le pomensko skupino je treba prav urediti; kadar pa se piše ali govori, mi je bližji tožilnik, ki je v sedanjiku tako edini mogoč in enak obliki pod a); naš 3č) in Gradišnikov 2c) pa ne sodi v to skupino, marveč v našo 2 in Gradišnikovo 3, tam ima svoj pomenski odtенок v nekaterih primerih.

Naj se po vsem tem vrnem k začetnemu stavku, ki je ves spor povzročil. JiS je prinesel stavek (prikrojen po domače): *Ta vprašanja danes ne mikajo samo strokovnjake, ampak tudi preproste ljudi*. V tej obliki mi je stavek sprejemljiv kakor: *Sosed ne prodaja samo gozdov, ampak tudi vrtove*, kjer imam še zmeraj občutek pozitivnosti, da mikajo vse, ne le strokovnjake, ampak tudi... Tu je nihanje med slovničnimi formulami in pomenskimi odtenki, zato pa ne kaže preostro soditi, zakaj *qui bene distinguit, bene docet*. Poskušajmo razumeti, zakaj jezik ponekod omahuje med dvema oblikama, pa bomo svobodoljubnejši in prizanesljivejši.

Opomba uredništva. Pisca sta zapleteno vprašanje čudovito osvetlila, skoraj bi rekel, da sta ga dokončno pojasnila. Menim, da je urednikova dolžnost le izpeljati iz obeh člankov praktične sklepe.

I. Kadar je en povedek, gre za antitezo predmetov: a) Sosed je zapravil ne le (samo) hišo, temveč tudi denar (splošno priznано); b) sosod ni zapravil le (samo) hiše, temveč... (Gradišnik, Lokar); c) sosod ni zapravil le (samo) hišo, temveč... (Breznik, Lokar v nekaterih zvezah s pomenskim odtenkoma). Potemtakem je treba dovoliti vse troje.

II. Dva povedka in isti predmet (antiteza povedkov): a) Surovež je ženo ne le (samo) zmerjal, temveč tudi pretepal (splošno priznано); b) surovež žene ni le (samo) zmerjal, temveč... (Gradišnik; Lokar dopušča za pretekli čas).

III. Antiteza dveh povedkov, ki imata vsak svoj predmet; včasih je tudi antiteza predmetov: a) Sin je ne le (samo) prodal hišo (hišo prodal), temveč pognal tudi denar (denar pognal); ta raba je splošno priznana; b) sin ni le (samo) hišo prodal, temveč... (Breznik, Lokar; Gradišnik meni, da se praktično ne rabi); c) sin ni le (samo) hiše zapravil, temveč...; za tega tretjega siromaka se zavzema samo urednik. Pa veste zakaj? Prvič se tudi tako govori (čeprav se bije z logiko), drugič pa, kaj bi še bolj oteževali že tako preveč zapleteno slovensko pisanje.

A. B

Tone Turičnik

MAGNETOFON PRI SLOVENŠČINI

Že nekaj let se kažejo nove težnje v metodikah posameznih predmetov. Te zahtevajo uvedbo čimveč tehničnih sredstev in novih metod v šolo. Slovenščina je verjetno pri tem na zadnjem mestu. Sicer so se v metodiki našega predmeta že oglasile odločnejše zahteve po spremembi dosedanjega dela (preusmeritev jezikovnega pouka v jezikovno vzgojo, obnova seminarjev, ideološko in estetsko poglobljeno obravnavanje osrednjih literarnih osebnosti in njihovih del itd.), vendar še niso osvojile širokega kroga profesorjev in učiteljev. To je razumljivo, saj zahteva tako delo skrbno pripravo (vsi pa imamo še sto drugih dolžnosti!), mnogo truda, iznajdljivosti in ne nazadnje umetniškega talenta. Umetnik pa ni vsak učitelj in tudi iznajdljivost je odvisna